

กฎหมายสื่อสารมวลชน

การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล และชื่อเสียง เกียรติคุณ

บุญญฤทธิ์ โชคบันตาสชัย

สงวนลิขสิทธิ์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University Publishing House
www.nupress.grad.nu.ac.th

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

บุญญรัตน์ โขคบันดาลชัย.

กฎหมายสื่อสารมวลชน: การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล และชื่อเสียงเกียรติคุณ— พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558.
143 หน้า.

1. สื่อมวลชน—กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ. I. ชื่อเรื่อง.

343.099

ISBN 978-616-7902-32-6

สพน. 006

กฎหมายสื่อสารมวลชน: การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล และชื่อเสียงเกียรติคุณ
บุญญรัตน์ โขคบันดาลชัย

สงวนลิขสิทธิ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน พ.ศ.2558 จำนวนพิมพ์ 500 เล่ม ราคา 250 บาท

การผลิตและการลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปแบบใดทั้งสิ้น
ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้จัดพิมพ์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

มีวางจำหน่ายที่

1. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารวิทยกิตติ์ ชั้น 14 ซอยจุฬาลงกรณ์ 64 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

สาขา ศาลาพระแก้ว กรุงเทพฯ โทร. 0-2218-7000-3

สยามสแควร์ กรุงเทพฯ โทร. 0-2218-9881, 0-2255-4433

มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก โทร. 0-5526-0162-5

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา โทร. 044-216131-2

มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี โทร. 0-3839-4855-9

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (ร.จ.ป.ร.) จังหวัดนครนายก โทร. 037-393-023, 037-393-036

จุฬาลงกรณ์ กรุงเทพฯ โทร. 0-2160-5301

รัตนธานีเบียร์ จังหวัดนนทบุรี โทร. 0-2950-5408-9

มหาวิทยาลัยพะเยา โทร. 0-5446-6799, 0-5446-6800

ย่อยคณะครุศาสตร์จุฬาฯ โทร. 0-2218-3979

2. เสียงทิพย์บู๊ตเตอร์ 108/3-5 ถนนเอกาทศรถ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทร. 0-5525-8862

สาขา มหาวิทยาลัยนเรศวร อาคารขวัญเมือง จังหวัดพิษณุโลก โทร. 0-5526-1616

ศูนย์การเรียนรู้พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเทศบาลนครพิษณุโลก ถนนขุนพิเรนทรเทพ

จังหวัดพิษณุโลก โทร. 084-814-7800

3. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาคารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถนนงามวงศ์วาน
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0-2579-0113

4. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถนนพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2613-3899, 0-2623-6493

สาขา ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โทร. 0-5394-4990-1

ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา โทร. 0-7428-2980, 0-74282981

5. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยขอนแก่น 123 หมู่ 16 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
โทร. 0-4320-2842

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

ออกแบบปก

สรุณา แสงเย็นพันธ์

พิมพ์ที่

รัตนสุวรรณาการพิมพ์ 3 30-31 ถนนพญาไท อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0-5525-8101

คำนำ

หนังสือกฎหมายสื่อสารมวลชน : การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล และชื่อเสียง เกียรติคุณ เป็นหนังสือที่ผู้เขียนได้ค้นคว้าจากกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในของประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ได้แก่กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมายของประเทศอังกฤษ เพื่อนำมาเป็นแนวทางสำหรับนักสื่อสารมวลชน และนักกฎหมายในการปฏิบัติงาน โดยได้ยกตัวอย่างคดีของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในมิติต่างๆ ซึ่งหลายๆคดีก็ยังไม่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทยเพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นตัวอย่างของปัญหา และสามารถวิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหากับการกระทำที่มีความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ผู้เขียนยังได้นำหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในกฎหมาย Data Protection Act ของประเทศอังกฤษมานำเสนอในบทที่สาม เพื่อให้เห็นหลักการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการใดๆกับข้อมูลส่วนบุคคลที่จะต้องเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้เนื้อหาในบทที่หก ได้แยกเรื่องของการคุ้มครองสิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณ ตามกฎหมายลักษณะหมิ่นประมาทซึ่งถือเป็นการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลประเภทหนึ่งออกมาต่างหาก เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของนักสื่อสารมวลชนมีโอกาสที่จะถูกฟ้องคดีในความผิดฐานหมิ่นประมาทมากที่สุด ในส่วนนี้ผู้เขียนจึงได้รวบรวมคำพิพากษาศาลฎีกาในส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดของนักสื่อสารมวลชนในความผิดฐานหมิ่นประมาทมานำเสนอ และวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการนำเสนอข่าวสารของนักสื่อสารมวลชนในอันที่จะลดความเสี่ยงจากการถูกฟ้องคดีในความผิดฐานหมิ่นประมาท

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณบูรพคณาจารย์ทั้งหลายที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้เขียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รศ.ดร.สมควร กวียะ ซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้ทางด้านการสื่อสารมวลชนกับผู้เขียนในขณะที่ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขอขอบพระคุณ ศ.ไชยยศ เหมะรัชตะ รศ.สทชน รัตน์ไพจิตร ที่ได้ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์กับผู้เขียนในการสร้างผลงานทางวิชาการตลอดมา และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทั้งหลายที่ได้ให้ความรู้ในขณะที่ผู้เขียนศึกษาอยู่ ณ The University of New South Wales ทางด้าน Media Communications and Information Technology Law และ ณ The University of Durham และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ทำหน้าที่สื่อมวลชน

บุญญรัตน์ โชคบัณฑิตชัย

କ୍ଷମା ପତ୍ର

สารบัญ

คำนำ.....	ก
บทที่ 1 เสรีภาพของสื่อ.....	1
1.1 แนวคิดเรื่องเสรีภาพของสื่อ.....	1
1.2 เสรีภาพของสื่อมีความสำคัญอย่างไร.....	3
1.3 เสรีภาพของสื่อตามกฎหมายระหว่างประเทศ.....	5
1.4 เสรีภาพของสื่อตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ.....	8
1.4.1 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	8
1.4.2 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญของประเทศออสเตรเลีย.....	11
1.4.3 การคุ้มครองเสรีภาพของสื่อในประเทศไทย.....	13
บทที่ 2 สิทธิส่วนบุคคล.....	17
2.1 ความหมายและลักษณะของสิทธิส่วนบุคคล.....	17
2.2 การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ.....	18
2.3 การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	25
2.4 การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ.....	29
2.4.1 การกระทำผิดหน้าที่ที่มีต่อความไว้วางใจ (Breach of confidence).....	29
2.4.2 หลักเกณฑ์การพิจารณาการกระทำผิดหน้าที่ที่มีต่อความไว้วางใจ.....	32
2.4.3 การเปิดเผยข้อมูลเพื่อประโยชน์สาธารณะ.....	38
2.4.4 Human Rights Act 1998.....	39
บทที่ 3 Data Protection Act 1998.....	43
3.1 หลักการเบื้องต้นของ Data Protection Act.....	43
3.2 หลัก Fair and Lawful Processing.....	45
3.3 ข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อน (Sensitive data).....	46
3.4 สิทธิของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล.....	47
3.5 ข้อยกเว้นสำหรับสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคล.....	50
3.5.1 แนวคิดพื้นฐานในการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น.....	51
3.5.2 การคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตาม Data Protection Act.....	51
3.5.3 การคุ้มครองเสรีภาพของสื่อตาม มาตรา 32.....	53

บทที่ 4 การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในประเทศไทย.....	59
4.1 การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ.....	59
4.2 สิทธิส่วนบุคคลกับสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร.....	60
4.3 พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลบัตรเครดิต พ.ศ.2545.....	65
4.4 พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550.....	66
4.5 ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.	67
บทที่ 5 สิทธิส่วนบุคคลกับทรัพย์สินทางปัญญา.....	71
5.1 ลิขสิทธิ์.....	72
5.1.1 งานสร้างสรรค์ที่มีลิขสิทธิ์.....	75
5.1.2 ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ และสิทธิของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์.....	76
5.1.3 ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์.....	77
5.1.4 อายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์.....	82
5.1.5 ลิขสิทธิ์กับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล.....	82
5.2 เครื่องหมายการค้า.....	84
5.2.1 สิทธิส่วนบุคคลในภาพถ่าย.....	84
5.2.2 ลักษณะสำคัญของเครื่องหมายการค้า.....	87
5.2.3 สิทธิส่วนบุคคลกับการใช้ภาพลักษณ์ของบุคคลเพื่อประโยชน์ทางการค้า.....	88
บทที่ 6 ความผิดฐานหมิ่นประมาท.....	91
6.1 ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา.....	91
6.1.1 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิดฐานหมิ่นประมาทที่กระทำโดยสื่อมวลชน.....	93
6.1.2 หมิ่นประมาทผู้ตาย.....	104
6.1.3 เหตุยกเว้นความผิดในความผิดฐานหมิ่นประมาท.....	105
6.1.4 เหตุยกเว้นโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาท.....	117
6.2 ดูหมิ่น หมิ่นประมาท พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท ฯ.....	121
6.3 หมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	122
6.3.1 หลักเกณฑ์ความรับผิดตามมาตรา 423.....	123
6.3.2 เหตุยกเว้นความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423.....	127
บรรณานุกรม.....	131

บทที่ 1 เสรีภาพของสื่อ

สิทธิส่วนบุคคลเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ได้รับการยอมรับ และคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในของประเทศต่างๆ การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร และค้นหาข้อเท็จจริง อาจมีความเสี่ยงที่จะไปกระทบต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่น อันนำไปสู่การต่อสู้ทางคดีระหว่างสื่อมวลชนกับผู้ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ข้อต่อสู้อันเป็นสากลที่สื่อมวลชนสามารถยกขึ้นกล่าวอ้างได้เมื่อถูกฟ้องคดีก็คือสื่อมวลชนจะต้องมีเสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตยซึ่งประชาชนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพื่อประกอบการตัดสินใจทางการเมือง ดังนั้นการศึกษาเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจะต้องดำเนินไปควบคู่กับการศึกษาถึงการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพของสื่อ เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของสื่อในสังคมประชาธิปไตย และเพื่อเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการคุ้มครองเสรีภาพของสื่อ ในบทที่หนึ่งนี้ ผู้เขียนจะได้นำเสนอถึงความสำคัญของเสรีภาพของสื่อเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในภาพรวมของการคุ้มครองเสรีภาพของสื่อในเบื้องต้น ก่อนที่จะได้นำเสนอถึงแนวทางในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลให้เกิดความสมดุลกับการคุ้มครองเสรีภาพของสื่อในบทต่อไป

1.1 แนวคิดเรื่องเสรีภาพของสื่อ

คำว่า “เสรีภาพ” เป็นคำที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกคน เป็นสิ่งที่ติดมากับธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้¹ และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งยอมรับกันเป็นสากล โดยในเวทีระหว่างประเทศนั้นได้มีการบัญญัติคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights)

โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการมีเสรีภาพโดยปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะการแทรกแซงจากผู้อื่น² และมีกัจฉินตนาการคำว่า “เสรีภาพ” กันไปต่างๆ ตามความคิดและความต้องการของตน ซึ่งในบางสถานการณ์มนุษย์อาจมีจินตนาการถึงเสรีภาพไกลเกินขอบเขตแห่งความถูกต้องและเหมาะสมจนอาจก่อให้เกิดการใช้เสรีภาพของตนเองในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ในความเป็นจริงของการดำรงชีวิตของคนในสังคมนั้น การมีเสรีภาพอย่างไร้ขอบเขตเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมจะต้องมีกฎเกณฑ์ กติกา กฎศีลธรรม และ

¹ จากแนวความคิดของ Jean Paul Sartre นักปราชญ์ฝรั่งเศส (1905-1980) ผู้เขียน “ปรัชญาอัตถิภาวนิยม” (Existentialism)

² สมควร กวียะ นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ได้แสดงความคิดเห็นว่า “เสรีภาพเกือบจะเป็นสิ่งเดียวกันกับอำนาจ เพราะอำนาจของเราคือเสรีภาพของเราที่จะใช้ควบคุมผู้อื่น และอำนาจของผู้อื่นก็คือเสรีภาพของเขาที่จะใช้ควบคุมเรา เสรีภาพจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์ปรารถนาไม่น้อยกว่าอำนาจ ถ้ามีอำนาจมนุษย์ก็ไม่มีใครพูดถึงและเรียกร้องเสรีภาพ ฉะนั้น รัฐบาลผู้มีอำนาจมีแนวโน้มที่จะให้เสรีภาพแก่ประชาชนน้อยที่สุด และในทางตรงกันข้าม ประชาชนผู้ไม่มีอำนาจก็มีแนวโน้มที่จะเรียกร้องเสรีภาพของตนให้เพิ่มมากที่สุด และลดอำนาจของรัฐบาลให้น้อยที่สุด” ดูรายละเอียดได้จาก สมควร กวียะ, (2547), *การสื่อสารมวลชน*, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ: โกลินทร์), หน้า 191, และ พิศิษฐ์ ขวลาธวิษ, (2555), *กฎหมายสื่อสารมวลชน*, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม), หน้า 1-2.

ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งอาจมีรายละเอียดแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม เช่น การแสดงออกทางความคิด บางสังคมอาจให้เสรีภาพกับผู้คนในการแสดงออกถึงความรู้สึกของตนได้มาก และแสดงออกได้หลากหลายรูปแบบ ในขณะที่บางสังคมอาจมีข้อจำกัดในการแสดงออก ในการอยู่ร่วมกันของคนในแต่ละสังคมจึงต้องมีกฎเกณฑ์ในระดับที่แต่ละสังคมยอมรับได้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมจึงต้องมีการจำกัดเสรีภาพเพื่อให้การใช้ชีวิตของคนในแต่ละสังคมเกิดความสมดุลในการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของกันและกัน การจำกัดเสรีภาพในการใช้ชีวิตของคนในสังคมนั้นอาจอยู่ในรูปแบบต่างๆ เช่น มารยาทในสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องของสังคมใดสังคมหนึ่ง กฎศีลธรรม จรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ และกฎหมาย ซึ่งอาจมีความเคร่งครัดแตกต่างกันไป

เสรีภาพของสื่อ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตย สื่อต่างๆ จะเรียกร้องเสมอว่าสื่อจะต้องมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสนอข่าวสาร เพื่อสนองต่อสิทธิในการรับรู้ของประชาชน (Right to know) เมื่อพูดถึงคำว่า “เสรีภาพของสื่อ” อาจทำให้นึกถึงคำว่า “เสรีภาพ” ไปได้หลายบริบท เช่น เสรีภาพในการพูดเสรีภาพในการแสดงออก หรือแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออก (Freedom of Speech or freedom of expression) เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ (Freedom of the press) และเสรีภาพของสื่อ (Freedom of the media) เมื่อพิจารณาจากความรู้สึกของคนทั่วไปอาจคิดได้ว่าเสรีภาพทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งเดียวกันเป็นส่วนหนึ่งซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ดีหากพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่าในบางครั้งการใช้เสรีภาพในบริบทต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น อาจไม่ได้เป็นสิ่งเดียวกัน หรือสนับสนุนซึ่งกันและกันเสมอไป ในทางตรงกันข้ามการใช้เสรีภาพเหล่านี้ในบางกรณีกลับมีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน จนก่อให้เกิดการโต้แย้งสิทธิในการใช้เสรีภาพดังกล่าวว่าก่อให้เกิดความเสียหายต่อการใช้เสรีภาพอื่นๆ เช่นการใช้ เสรีภาพของสื่อ หรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ อาจไม่สอดคล้องหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับการใช้ เสรีภาพในการพูด และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออก ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง กล่าวโดยง่ายให้เห็นได้ชัดเจนก็คือ การใช้เสรีภาพของสื่ออาจจะไปทำลายเสรีภาพในการพูด หรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หรือการแสดงออกของบุคคลอื่นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูด หรือแสดงออกในเรื่องส่วนตัว

ด้วยเหตุนี้จึงนำมาซึ่งแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของสื่อไม่ใช่เป็นเสรีภาพแบบเสรีเจตต์ขาด แต่จะต้องมีข้อจำกัดในบางกรณีเพื่อคุ้มครองเสรีภาพของผู้อื่น เหตุผลสำคัญที่จะต้องคุ้มครองเสรีภาพของสื่อก็คือเพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม รวมทั้งตอบสนองต่อสิทธิในการรับรู้ของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันเสรีภาพของสื่อก็จำเป็นต้องถูกจำกัดบ้างในบางกรณี เช่นกรณี ที่อาจไปกระทบถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น หรือกระทบต่อประโยชน์สาธารณะอื่นๆ ดังนั้นสื่อเองก็ต้องพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากสังคมเช่นกัน

คำถามที่ตามมาให้ต้องวิเคราะห์ก็คือ คำว่า “เสรีภาพ” (Freedom) มีคำจำกัดความอย่างไร มีขอบเขตเพียงใดกันแน่ บางคนอาจคิดว่าเสรีภาพต้องเด็ดขาดไม่ควรจะมีข้อจำกัด บางคนอาจมองว่าเสรีภาพจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย หรือกติกาบางอย่าง ที่เรียกว่า Freedom under the law บางคนอาจมองเสรีภาพในแง่อื่นๆ เช่นในแง่ปรัชญา ศาสนา หรือในแง่การเมือง

จริงๆ แล้วเสรีภาพเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างแยกกันไม่ออก ตัวอย่างเช่น เสรีภาพของสื่อจะมีอยู่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสภาพการเมือง เศรษฐกิจ